

MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUS
 Ruokaosasto
 Elintarviketurvallisuusyksikkö

LUONNOS HUNAJASTA ANNETTAVAKSI MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSEN ASETUKSEKSI

Taustaa

Hunajasta annetussa neuvoston direktiivissä 2001/110/EY säädetään hunajan koostumuksesta sekä tuotteen nimestä ja eräistä muista pakkausmerkinnöistä. Direktiivi pantiin kansallisesti täytäntöön hunajasta annetulla kauppaja- ja teollisuusministeriön asetuksella (447/2003).

Hunajadirektiivin muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2014/63/EU täsmennettiin siitepölyn asemaa hunajan luonnollisena osatekijänä, jota ei pidetä elintarviketietoasetuksen (EU) N:o 1169/2011 tarkoittamana ainesosana. Direktiivistä 2014/63/EU johtuneet muutostarpeet kansalliseen säädökseen olivat hyvin vähäisiä. Kansallinen säädös oli kuitenkin perusteltua antaa kokonaan uutena maa- ja metsätalousministeriön asetuksena (392/2015).

Lainsäädännön muutostarpeet

Komissio antoi keväällä 2023 ehdotuksen hunajaa, hedelmätäysmehuja, hedelmähilloja ja marmeladeja sekä kuivattuja maitoja koskevien neuvoston direktiivin muuttamiseksi. Direktiiveihin tehtävien muutosten tavoitteena on varmistaa, että kuluttajat voivat nykyistä helpommin tehdä tietoon perustuvia valintoja esimerkiksi elintarvikkeen ravintosisällön tai alkuperämaan perusteella. Muutoksilla pyritään myös vastaamaan kuluttajien kasvavaan kysyntään tuotteille, joiden sokeripitoisuus on alhaisempi ja samalla kannustamaan toimijoita elintarvikkeiden koostumuksen muokkaamiseen.

Hunajasta annetun neuvoston direktiivin 2001/110/EY, elintarvikkeena käytettävistä hedelmätäysmehuista ja tietyistä vastaavista valmisteista annetun neuvoston direktiivin 2001/112/EY, elintarvikkeina käytettävistä hedelmähilloista, hyytelöistä ja marmeladeista sekä makeutetusta kastanjasoseesta annetun neuvoston direktiivin 2001/113/EY ja tietyistä osittain tai kokonaan kuivatuista elintarvikkeena käytettävistä säilötyistä maidoista annetun neuvoston direktiivin 2001/114/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1438 tuli voimaan 13.6.2024. Direktiivissä säädetyt muutokset on pantava täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä 14.12.2025 mennessä. Muutoksia aletaan soveltaa 14.6.2026.

Hunajasta annetun direktiivin 2001/110/EY muutoksella täsmennetään hunajasekoitusten alkuperämerkintävaatimuksia. Nykyinen mahdollisuus ilmoittaa hunajasekoituksen alkuperämaat esimerkiksi muodossa ”EU:sta ja EU:n ulkopuolelta peräisin olevan hunajan sekoitus” poistuu. Suodatettu hunaja ei enää jatkossa ole sallittu hunajalaji, koska siitepöly on hunajan olennainen osatekijä. Lisäksi direktiiviin on tehty eräitä teknisiä muutoksia.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2024/1438 johtuvat muutostarpeet kansalliseen säädökseen (maa- ja metsätalousministeriön asetus 392/2015) ovat melko vähäisiä. Kansallinen säädös hunajasta on kuitenkin perusteltua antaa kokonaan uutena maa- ja metsätalousministeriön asetuksena.

Asetusluonnoksen sisältö

1 § Asetuksen tarkoitus: Asetuksella pannaan kansallisesti täytäntöön hunajasta annettu neuvoston direktiivi 2001/110/EY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 § Soveltamisala: Asetuksen soveltamisalaan kuuluvat asetuksen liitteessä 1 määritellyt tuotteet. Soveltamisala vastaa voimassa olevan lainsäädännön soveltamisalaa.

3 § Tuotteiden koostumusta koskevat vaatimukset: Tuotteiden koostumusta koskevat vaatimukset vastaavat voimassa olevan lainsäädännön vaatimuksia. Liitteessä I määriteltyjen tuotteiden on täytettävä liitteessä 2 esitetyt vaatimukset.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitepölyn asemasta hunajan luonnollisena osatekijänä, jota ei pidetä elintarviketietoasetuksen (EY) N:o 1169/2011 tarkoittamana ainesosana ja jota ei näin ollen merkitä ainesosaluetteloon.

4 § Elintarvikkeen nimi: Tuotteen nimeä koskevat säännökset vastaavat lähtökohtaisesti olemassa olevan lainsäädännön vaatimuksia.

Pykälän 2 ja 3 momentista on poistettu viittaukset suodatettuun hunajaan. Koska siitepöly on hunajan olennainen osatekijä, suodatettu hunaja ei ole enää jatkossa sallittu hunajalaji.

5 § Muut pakkausmerkinnät

Pykälän 1 momentin a kohdassa säädetään hunajan alkuperämaan ilmoittamisesta. Hunajan pakkauksessa on ilmoitettava yksi tai useampi alkuperämaa, josta hunaja on kerätty. Tämä vastaa voimassa olevan lainsäädännön vaatimusta. Sen sijaan nykyinen mahdollisuus ilmoittaa hunajasekoituksen alkuperämaat esimerkiksi muodossa ”EU:sta ja EU:n ulkopuolelta peräisin olevan hunajan sekoitus” poistuu. Hunajasekoituksessa on jatkossa ilmoitettava pakkauksen etupuolella kaikkien sekoituksessa olevien hunajien alkuperämaat paino-osuuden mukaan alenevassa järjestyksessä. Lisäksi on ilmoitettava kustakin alkuperämaasta olevan hunajan prosenttiosuus hunajasekoituksessa. Prosenttiosuuksien osalta sallitaan 5 % poikkeama.

Jos hunajasekoituksessa on hunajaa useammasta kuin neljästä alkuperämaasta, pakkausmerkinnöissä on sallittua ilmoittaa prosenttiosuus neljästä suurinta osuutta edustavasta hunajasta edellyttäen, että näiden neljän hunajan osuus yhteensä on yli 50 % hunajasekoituksesta. Muut alkuperämaat ilmoitetaan alenevassa järjestyksessä ilman prosenttiosuutta.

Pienissä, alle 30 gramman hunajapakkauksissa alkuperämaat voi ilmoittaa ISO 3166-1 standardin mukaisilla kaksikirjaimisilla maatunnuksilla

Pykälän 1 momentin b kohdasta on poistettu viittaus suodatettuun hunajaan, joka ei enää jatkossa ole sallittu hunajalaji. Muilta osin b kohta vastaa voimassa olevan lainsäädännön vaatimuksia. Myös c kohta vastaa voimassa olevan lainsäädännön vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että hunajan vähittäismyyntipakkauksissa on oltava maininta siitä, että hunajaa ei saa antaa alle 1-vuotiaille lapsille. Säännös vastaa voimassa olevan lainsäädännön (MMM 395/2015) säännöstä. Vastaava säännös oli myös aiemmin

voimassa olevassa asetuksessa (KTMa 447/2003). Hunajan antamiseen alle 1-vuotiaille lapsille voi liittyä botulistimvaara. Imeväisbotulismiin vakavan luonteen vuoksi Elintarvikevirasto antoi vuonna 2001 valvontaohjeen, jossa suositeltiin hunajapakkauksiin varoitusmerkintää ”Varoitus: Ei alle yksivuotiaalle lapsille”. Vaikka neuvoston direktiivi 2001/110/EY sitä edellyttä, pidetään edelleen perusteltuna ottaa kansalliseen lainsäädäntöön imeväisbotulismiin vaaraan liittyvää varoitusmerkintää koskeva säännös.

Liite 1: Tuotteiden nimet ja määritelmät

Liitteen 2 kohdasta on poistettu suodatettua hunajaa koskeva viii-kohta, koska suodatettu hunaja ei enää jatkossa ole sallittu tuoteryhmä. Liitteen 3 kohdan b alakohtaan on taloushunajan määritelmään lisätty maininta siitä, että taloushunaja on mahdollisesti saatu poistamalla vierasta epäorgaanista tai orgaanista ainetta siten, että merkittävä osa siitepölystä on poistettu. Muilta osin liite 1 vastaa voimassa olevan lainsäädännön vastaavaa liitettä.

Liite 2: Hunajan koostumusta koskevat vaatimukset

Liitteestä on poistettu viittaus liitteen 1 2 kohdan viii alakohtaan, koska kyseinen kohta on poistettu liitteestä 1. Muilta osin liite 2 vastaa voimassa olevan lainsäädännön vastaavaa liitettä.

6 §: Voimaantulo

Asetus esitetään tulevaksi voimaan 14.6.2026, jolloin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2024/1438 säädettyjä vaatimuksia aletaan soveltaa. Ennen mainittua ajankohtaa valmistetut ja pakatut tuotteet saadaan myydä loppuun edellyttäen, että ne täyttävät ennen tämän asetuksen voimaantuloa voimassa olleet vaatimukset.

Asetusluonnoksen valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä. Valmistelun aikana on kuultu hunaja-alan toimijoita (Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML, Hunajayhtymä, HunajainenSam) sekä ministeriön yhteydessä toimivan elintarvikelainsäädännön ja -valvonnan työryhmän tuotekohtaisia säädöksiä ja elintarviketietoja käsitteleviä asiantuntijaryhmiä. Näissä ryhmissä ovat edustettuina seuraavat tahot: Sosiaali- ja terveysministeriö, Ruokavirasto, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos THL, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Tullilaboratorio, Elintarviketeollisuusliitto ETL, Päivittäistavara- ja elintarviketeollisuusliitto PTY, Matkailu- ja ravintola-ala MaRa, Maataloustuottajain Keskusliitto MTK, Sydänliitto, Keliakialiitto, Luomuliitto ja Terveystuotetukut.

Asetusluonnos oli lausuntokierroksella...